

Iedereen doet mee

Gemeenten als wetsuitvoerder én als initiator van veranderingen in mentaliteit en gedrag

Inhoudsopgave

1. Inleiding	blz. 3-4
2. De politieke agenda 2011-2014	blz. 5-7
3. Inrichting van de Basisvoorziening: klachtbehandeling, registratie, rapportage en monitoring	blz. 8
3.1. Klachtbehandeling	blz. 8
3.2. Informatie, voorlichting en advies	blz. 9
3.3. Registratie, rapportage en monitoring	blz. 10
3.4. Publiekscampagne	blz. 12
3.5. Website en Nieuwsbrief	blz. 13
4. Niet-wettelijke taken: investeren in mentaliteit en gedrag	blz. 15
4.1 Veilig naar school	blz. 16
4.2 Sport, ontspanning, evenementen en burgerparticipatie voor iedereen	blz. 17
4.3 Gezondheid en welzijn met aandacht voor de diversiteit van cliënten	blz. 19
4.4 Onderzoek naar specifieke knelpunten in de regio Noord Holland Noord	blz. 20
4.5 Organiseren van debat en dialoog over actuele knelpunten	blz. 21
4.6 Iedereen doet mee en discriminatie nee: gerichte publiekscampagnes	blz. 22
5. Naar meer expertise tegen een betaalbare prijs	blz. 24
6. Bijlage: Convenant Antidiscrimatievoorziening	blz. 25

1. Inleiding

Art 1: Wat is discriminatie eigenlijk?

“Allen die zich in Nederland bevinden, dienen in gelijke gevallen gelijk behandeld te worden. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.”

Dit staat in Artikel 1 van de Grondwet, de grondslag van ons bestel. De tekst van het wetsartikel betekent dat discriminatie in Nederland is verboden. Het betekent ook dat we iedereen in gelijke situaties gelijk moeten behandelen. Anders zijn we strafbaar.

Discriminatie is niet één ding. Het is er in verschillende vormen. Zo spreken we van discriminatie als sprake is van onderscheid op grond van kenmerken die er niet toe doen. Maar van discriminatie is ook sprake als we mensen anders behandelen op grond van vooroordelen. Hierdoor maken we onderscheid en behandelen we iemand oneerlijk. **Vooroordelen & stereotypen** zijn belangrijke symptomen van discriminatie. Het wegnemen hiervan staat met hoofdletters vermeld in de missie van Art.1 NHN.

Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga, juli 2009)

Sinds juli 2009 kent Nederland de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga). Deze wet verplicht gemeenten inwoners een “onafhankelijke antidiscriminatievoorziening” te bieden, bij voorkeur ingebed in het integrale lokale veiligheidsbeleid. Om dit te realiseren, ontvangen gemeenten via het Gemeentefonds jaarlijks 0,372 eurocent per inwoner van het rijk voor het opzetten van een onafhankelijke klachtenregeling, een goed registratiesysteem en een jaarlijkse rapportage aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Commissie Borst heeft de gemeenten daarnaast geadviseerd het bedrag met eigen middelen te verdubbelen om zo meer te kunnen doen aan bewustwording van discriminatie met publiekscampagnes, voorlichting, onderzoek en beleidsontwikkeling.

In Noord-Holland Noord hebben alle 24 gemeenten Art.1 Bureau Discriminatiezaken Noord-Holland Noord (hierna: Art.1 NHN) ingeschakeld om te voorzien in een onafhankelijke antidiscriminatievoorziening.

Bovendien hebben de meeste gemeenten in november 2009 de intentie uitgesproken om met Art.1 NHN te komen tot een meerjarenbeleidsplan. Dit plan bestaat uit twee delen: een over de wettelijke basisvoorzieningen en een over de aanvullende taken (op basis van cofinanciering door gemeenten zelf). Een aantal gemeenten heeft gesteld deze

opdracht per jaar te beoordelen. Achterliggende gedachte hierbij: eerst duidelijker inzicht krijgen in de mogelijkheden van Art.1 NHN en pas in tweede instantie overgaan tot structurele, meerjarige samenwerking.

Het nu voorliggende meerjarenplan wordt op de wethoudersconferentie van 17 februari 2011 ten doop gehouden. Tijdens deze bijeenkomst wil Art.1 NHN gemeenten duidelijk maken welke diensten het bureau kan leveren om discriminatiezaken en processen van in- en uitsluiting adequater te behandelen, te stimuleren of te voorkomen. Discriminatie en in- en uitsluiting zijn van alle tijden en doen zich voor in alle gemeenschappen. Art.1 NHN kan op expertniveau helpen bij het voorkomen van ongewenste en bij wet verboden uitsluiting én bij het ontwikkelen van initiatieven die mensen in al hun diversiteit verbinden. Beleidsmakers kunnen infrastructuren aanreiken om in- en uitsluiting te agenderen en meer adequaat gedrag te stimuleren. Want uiteindelijk zijn het de gemeenschappen waarin mensen wonen, werken én ontspannen die Artikel 1 van de Grondwet met elkaar kunnen waarmaken.

2. De politieke agenda 2011-2014

Het tegengaan van discriminatie is een wettelijke taak van de gemeenten. De specifieke kennis en expertise is te vinden bij de antidiscriminatiebureaus. In de politieke agenda 2011 – 2014, die hieronder verder wordt beschreven, leggen we vast welke concrete resultaten we in 2014 beogen.

Kanttekening die wij hierbij maken, is dat onze ambities moeilijk of niet zijn te realiseren zolang gemeenten zich beperken tot hun wettelijke taak (inrichten van een onafhankelijke klachtenregeling en een goed registratiesysteem en het doen van een jaarlijkse rapportage). Voor een effectief antidiscriminatiebeleid is méér nodig. Om tot een mentaliteitsverandering en positieve gedragbeïnvloeding te komen, moet Art.1 NHN alle beschikbare middelen in stelling (kunnen) brengen. Voorlichting bijvoorbeeld is cruciaal en essentieel, maar valt buiten het wettelijke takenpakket van lokale overheden. Als gemeenten op dit terrein niet méér in beweging komen, dan dreigt een situatie waarin de aanpak van discriminatie een intentie blijft en bestrijding onvoldoende van de grond komt.

Gemeenten zijn hiervan (nog) niet in alle gevallen doordrongen. Om die reden heeft Art.1 NHN in het komende jaarverslag – te verschijnen op 1 februari aanstaande of kort erna - een overzicht opgenomen van activiteiten die in 2010 zijn gehouden en die specifiek waren gericht op gedragbeïnvloeding en mentaliteitsverandering. Het is onze diepe overtuiging dat extra inzet op deze vlakken de komende jaren keihard nodig blijft. De steun van gemeenten is hierbij onmisbaar. Het is in ons aller belang dat het in Noord-Holland Noord voor iedereen goed wonen, werken en recreëren is, niemand uitgezonderd. Net zoals het ook in onze regio ieders recht is om volledig mee te doen in de samenleving. Voor dat recht moeten wij samen opkomen.

In dit verband stelt Art.1 NHN de volgende concrete acties voor:

2.1 Iedereen kan meedoen en uitsluiting is verboden. Dit is de centrale boodschap die gemeenten uitstralen op hun website en in andere uitingen. Art.1 NHN levert hiervoor bouwstenen aan de gemeenten die kiezen voor cofinanciering. Een workshop voor de gemeentelijke afdelingen communicatie helpt de communicatiemedewerkers deze boodschap actiever uit te dragen. Als een verantwoordelijkheid van de gemeenten, maar zeker ook als verantwoordelijkheid van alle inwoners.

2.2 Als basis voor uitingen en activiteiten stelt Art.1 NHN een jaarkalender beschikbaar, gericht op evenementen die aandacht besteden aan de (onrechtmatige) uitsluiting van verschillende doelgroepen. Voorbeelden zijn Internationale Vrouwendag (8 maart), de Antiracismedag (21 maart), Roze Zaterdag (laatste week juni), Coming Out Day (11

oktober) en de Internationale dag voor mensen met een beperking (3 december). Het einde van de Ramadan en Joodse feestdagen kunnen worden aangewend om bewust aandacht te geven aan het geloof van minderheden. Gemeenten blijven benadrukken dat respect voor ieders geloof of levensbeschouwing de basis is voor een duurzame samenleving. Oecumenische activiteiten kunnen de harmonie accentueren tussen verschillende geloven én het recht op ieders eigen, individuele overtuiging - met respect voor verscheidenheid in de samenleving. Art.1 NHN sluit op dit terrein aan bij de initiatieven van de diverse belangengroepen. Gemeenten kunnen subsidie aan deze groepen koppelen aan concreet te leveren prestaties en kunnen ondersteuning aanbieden bij publieksacties.

- 2.3 Alle leden van het gemeentebestuur (colleges van burgemeester en wethouders en gemeenteraadsleden) promoten goed burgerschap, met respect voor de verscheidenheid en overeenkomsten tussen mensen. Goede voorbeelden van samenleven worden benoemd. Waar grenzen worden overschreden, benutten gemeenten hun communicatiekanalen en de (regionale) media om het wenselijk gedrag te benoemen.
- 2.4. Gemeenten maken actief werk van de aanpak van leeftijdsdiscriminatie, een op de arbeidsmarkt veel voorkomend verschijnsel. Gemeenten stimuleren plaatselijke ondernemers actief om te selecteren op de competenties van (potentiële) medewerkers en niet op leeftijd of andere irrelevante criteria. Hierbij brengen lokale overheden goede voorbeelden actief in beeld en stimuleert Art.1 NHN het maatschappelijk debat. Gemeenten geven met hun eigen personeelsbeleid het goede voorbeeld.
- 2.5. Gemeenten vragen woningcorporaties en verenigingen van eigenaren uitsluiting en discriminatie actiever te agenderen in hun nieuwsbrieven en knelpunten te melden bij Art.1 NHN. Ook verzoeken gemeenten deze organisaties in al hun uitingen het belang van goed wonen voor alle groepen te onderstrepen. Incidenten vóór zijn is belangrijk. Hoe voorkomen ze met ondernemers van tijdelijke werknemers dat deze overlast bezorgen in woonwijken? Hoe voorkomen ze pesterijen naar asielzoekers en psychiatrische patiënten? Dit zijn concrete voorbeelden van veel voorkomende vormen van discriminatie in de woonomgeving. In de aanpak ligt het accent op aandacht voor het zelfoplossend vermogen van de dorpsgemeenschappen, werkgevers, verenigingen en vele anderen.
- 2.6. Veilig naar school voor iedereen (zie pagina 16)
- 2.7. Sport en recreatie voor allen (zie pagina 17)

2.8. Politie, Slachtofferhulp en Art.1 NHN formuleren gezamenlijk goed veiligheidsbeleid.
Ook initiëren zij effectieve samenwerking ten aanzien van slachtoffers, daders en toeschouwers die adequaat ondersteunen óf onterecht wegstaren tijdens een incident.

3. Inrichting van de Basisvoorziening: klachtbehandeling, registratie, rapportage en monitoring

3.1. Klachtbehandeling

Beschrijving activiteit:

Art.1 NHN is er voor mensen en organisaties die melding willen doen van discriminatie(ervaringen). Het bureau is op werkdagen bereikbaar van 09.00 tot 17.00 uur en overweegt medio dit jaar een gratis 0800-meldnummer in te stellen. Buiten kantooortijden staat de voicemail aan. Daarnaast stelt Art.1 NHN op de website een speciaal meldformulier beschikbaar voor het indienen van klachten. Klachten via e-mail worden eveneens in behandeling genomen. Meldingen hoeven niet per se te worden gedaan door mensen die zelf slachtoffer van discriminatie zijn geworden. Ook derden kunnen incidenten of uitingen van discriminatie aangeven. Art.1 NHN neemt binnen 48 uur contact op (via e-mail, telefoon of anderszins) met de melder. Uiterlijk binnen vijf werkdagen staat een afspraak gepland.

Klachtregistratie en –behandeling gebeurt bij Art.1 NHN volgens een vast protocol. Dit voldoet aan de voorwaarden die het rijk in de Wga stelt en onderscheidt de volgende vormen van ondersteuning:

- Luisterend oor;
- Informatie en advies;
- Waarheidsvinding en onderzoek;
- Bemiddeling;
- Begeleiding bij officiële procedures: rechtszaak, behandeling bij de Commissie Gelijke Behandeling, mediation.

Voor de regionale antidiscriminatiebureaus geldt voor het in behandeling nemen van een klacht dat een melder in het betreffende gebied moet wonen of werken. Als sprake is van een woonadres in en een incident buiten de regio, dan gaat een melding naar de gemeente waar het voorval plaats had en (ook) naar het betreffende antidiscriminatiebureau. Art.1 NHN treedt bij gegronde klachten op namens en met slachtoffers, maar beperkt zich hier niet toe. Slachtoffers krijgen hulp om hun zelfredzaamheid in de toekomst te vergroten. Zo zet Art.1 NHN duurzaam in op het voorkomen van herhaling.

Art.1 NHN registreert alle meldingen en klachten over discriminatie en gebruikt deze gegevens voor de jaarlijkse monitor *Jaarcijfers Discriminatiezaken NHN*. Daarnaast vindt de informatie zijn weg naar de jaarrapportages die gemeenten (zoals voorgeschreven in

de Wga) uitbrengen aan de Rijksoverheid. De Rijksoverheid rapporteert op haar beurt aan de Europese en Internationale instanties. De kwaliteit van de cijfers is cruciaal om te komen tot een goed antidiscriminatiebeleid. De registratie wordt dan ook gestructureerd in landelijke en internationale protocollen. De branchevereniging van antidiscriminatiebureaus streeft naar een herkenbaar kwaliteitscertificaat om een zorgvuldig registratieproces te garanderen. Vervolgens worden de gegevens vrijgegeven voor inhoudelijke analyses en wordt gestreefd naar zinvolle beleidsadvisering op basis van feiten.

Doelgroep

Slachtoffers en getuigen van discriminatie op grond van ras of afkomst, godsdienst, levensovertuiging, politieke voorkeur, geslacht, seksuele diversiteit, leeftijd, handicap, of andere gronden.

Doel

Het doel van de klachtbehandeling is vierledig:

- ondersteuning van slachtoffers van discriminatie;
- bevordering van de zelfredzaamheid van slachtoffers van discriminatie;
- gedrags- en/of beleidsbeïnvloeding van personen of organisaties die zich bedoeld of onbedoeld schuldig hebben gemaakt aan discriminatie, gericht op het voorkomen van herhaling;
- signalering van structurele patronen van discriminatie en advisering van relevante organisaties en overheden over te nemen maatregelen.

Beoogd resultaat

Jaarlijks behandeling en registratie van 225 ¹ meldingen en klachten over discriminatie.

3.2. Informatie, voorlichting en advies

Beschrijving activiteit

Voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt zeker op het werkterrein van Art.1 NHN. Het bureau doet daarom veel aan preventie. Dat gebeurt via informatievoorziening, voorlichting en advies. Mensen die vanuit hun werk, studie, persoonlijke vorming en oriëntatie, berichtgeving of anderszins in (de aanpak van) discriminatie willen verdiepen, kunnen te allen tijde bij Art.1 NHN terecht. Zij krijgen ofwel een uitnodiging voor een gesprek of krijgen schriftelijke informatie toegestuurd over de activiteiten van Art.1 NHN.

Daarnaast ondersteunt het bureau organisaties op het gebied van antidiscriminatiebeleid. Hierbij maakt Art.1 NHN onderscheid tussen organisaties die zelf (proactief) willen

¹ Gemiddelde is gebaseerd op meldingen van afgelopen jaren

voorkomen dat discriminatie ontstaat en organisaties waarvan uit algemene analyses blijkt dat zij hier meer aandacht voor zouden kunnen hebben.

Art.1 NHN enquêteert organisaties schriftelijk dan wel telefonisch. Soms komen zaken ook aan de orde in het verlengde van een andere activiteit. Bij een voorlichtingsbijeenkomst op een school kan een consultant klachtbehandeling van het bureau bijvoorbeeld bij de directeur of de vertrouwenspersoon informeren hoe de afhandeling van een melding over discriminatie is geregeld. Wij stimuleren organisaties om meldingen van discriminatie zoveel mogelijk zelf te behandelen, maar de feiten ook aan ons te melden om het totaalbeeld van discriminatie in onze regio optimaal in beeld te krijgen. Om de begeleiding bij meldingen te optimaliseren en vanuit feiten benodigd beleid te stimuleren.

Doelgroep

Medewerkers, deelnemers en/of leden van maatschappelijke organisaties en instellingen (waaronder onderwijs, zorg en welzijn), media, overheden, organisaties van kwetsbare (minderheden)groeperingen, belangenorganisaties en inwoners van de gemeenten in het werkgebied van Art.1 NHN.

Doel

Het ondersteunen van organisaties die (zelf) discriminatie willen voorkomen en organisaties waarvan uit algemene analyses blijkt dat zij (mogelijk) behoefte hebben aan kennis om discriminatie te voorkomen. Bewustwording is cruciaal in het voorkomen van discriminatie. Uit diverse onderzoeken blijkt dat veel daders en toeschouwers zich onvoldoende realiseren wat discriminatie is. In sportverenigingen en andere organisaties worden de problemen onvoldoende geregistreerd en benoemd, zodat ze onvoldoende worden bestreden. Bestuurders zijn zich vaak niet bewust van hun wettelijke verplichting in het voorkomen van discriminatie.

Beoogd resultaat

200² adviesgesprekken op jaarbasis.

3.3. Registratie, rapportage en monitoring

Beschrijving activiteit

Art.1 NHN registreert alle meldingen en klachten in de regio op het gebied van discriminatie. Jaarlijks zorgt het dat de registratiegegevens in het bezit komen van de

² Aantal is gebaseerd op de landelijke normtijden en de formatie consultants klachtbehandeling

gemeenten, die met behulp van de cijfers aan hun rapportageplicht aan het rijk kunnen voldoen.

De werkzaamheden beperken zich niet tot registreren. Een belangrijke andere taak van Art.1 NHN is signaleren en analyseren. Op basis van geregistreerde klachten en meldingen brengt het bureau op deze manier trends in kaart, die het jaarlijks publiceert in een speciale rapportage. De inhoud hiervan bespreekt Art.1 NHN voorafgaand aan publicatie in zogenoemde focusgroepen. Een hiervan wordt gevormd door de wethouders van de 24 gemeenten in de regio. Zij kunnen als geen ander leiding en sturing geven aan de lokale antidiscriminatie-agenda's. Art.1 NHN analyseert de cijfers in landelijk verband met de overige antidiscriminatiebureaus. Ook stimuleert het de samenwerking met universiteiten om de monitoring van discriminatie verder te professionaliseren en zo de mogelijkheden te vergroten alle betrokken organisaties te mobiliseren. Regionaal (en landelijk) wordt in het Regionaal Discriminatie Overleg structureel samengewerkt met de politie en het Openbaar Ministerie (OM). Het vervolgen van discriminatie is een prioriteit voor het OM, dat vanuit een bundeling van zaken gerichte aandacht wil zoeken in de media. Het Cidi en COC hebben al jarenlang een professionele infrastructuur voor het agenderen van antisemitisme en homodiscriminatie. Het is belangrijk dat dit (op basis van feiten) ook gebeurt met de discriminatie van andere groepen. Alleen dan kunnen alle gevallen van discriminatie en de vorderingen die wij maken in de bestrijding ervan goed in beeld worden gebracht.

Behalve registreren, signaleren en analyseren verricht Art.1 NHN zelf onderzoek, zij het op bescheiden schaal. In een enkel geval kunnen klachten of andere concrete signalen aanleiding zijn voor nadere toetsing. Activiteiten op dit gebied monden altijd uit in publicaties van de gedane bevindingen. Art.1 NHN oriënteert zich op dit moment op samenwerkingsverbanden om meer continuïteit en kwaliteit van onderzoek te garanderen.

Doelgroep

Lokale overheden, politie Noord-Holland Noord, Openbaar Ministerie, woningcorporaties, arbeidsorganisaties en onderwijsinstellingen, werkgevers- en werknemersorganisaties, brancheorganisaties, welzijnsorganisaties, rechtshulpverlening, overige belangenorganisaties en inwoners van Noord-Holland Noord.

Doel

Het registreren, signaleren, analyseren, rapporteren en adviseren over trends en patronen van (structurele) discriminatie aan de hand van de eigen klachtenregistratie, waarnemingen van derden en relevant statistisch materiaal. Bevindingen monden waar

mogelijk uit in (beleids)adviezen aan betrokken organisaties, instellingen of gemeentebesturen.

Beoogd resultaat

Opleveren rapportages aan gemeenten en het opstellen van een jaarlijkse rapportage over de aard en omvang van discriminatie in de regio, inclusief mogelijke trends en nieuwe ontwikkelingen. Aan de hand van concrete signalen, meldingen of klachten kan Art.1 NHN aanvullende taken formuleren voor consulenten klachtbehandeling en voor de functionarissen die zijn aangesteld op basis van aanvullende financiering.

3.4. Publiekscampagne

Beschrijving activiteit

Discriminatie kan een 'sluipend' proces zijn. Want wanneer is een op het oog onschuldig pesterijtje een vorm van uitsluiting? En wanneer krijgt een dolletje op de werkvloer trekjes van discriminatie? Het is soms een grijs gebied, zowel voor 'slachtoffer' als 'dader'. Om die bewustwording te verbeteren, staan publiekscampagnes hoog op het prioriteitenlijstje van Art.1 NHN. Voorlichting valt niet binnen de wettelijke taken van gemeenten. Er is derhalve ook niet altijd budget voor beschikbaar. Art.1 NHN probeert in deze gevallen via financiering door derden en efficiencywinst desondanks beperkte publiekscampagnes te realiseren in gemeenten die zich beperken tot de basisfinanciering.

Centraal in deze activiteiten staat erkenning en herkenning. Via de campagnes wil Art.1 NHN slachtoffers beter informeren over de wettelijke verplichtingen van organisaties om discriminatie te voorkomen. Ook wil het bureau getuigen van discriminatie motiveren om slachtoffers te steunen tegenover daders of nalatige werkgevers, dienstverleners en maatschappelijke organisaties. Tegelijkertijd wil Art.1 NHN daders, nalatige werkgevers, dienstverleners en maatschappelijke organisaties laten inzien wat de effecten van hun gedrag kunnen zijn.

Daders ontkennen vaak, noemen hun gedrag onderdeel van een omgangscultuur of zijn er zich werkelijk niet van bewust. Ze leggen daardoor het probleem bij de slachtoffers en nemen geen verantwoordelijkheid voor hun eigen aandeel. Slachtoffers daarentegen missen vaak het vertrouwen dat werkgevers, dienstverleners en maatschappelijke organisaties hun maatschappelijke plicht waarmaken om discriminatie te voorkomen.

Doelgroep

Lokale overheden, politie Noord-Holland Noord, Openbaar Ministerie, woningcorporaties, arbeids- en onderwijsinstellingen, werkgevers- en werknemersorganisaties,

brancheorganisaties, welzijnsorganisaties, rechtshulpverlening, overige belangenorganisaties en inwoners van Noord-Holland Noord.

Doel

Het besef ontwikkelen dat discriminatie alleen effectief is te bestrijden als betrokkenen de problematiek benaderen vanuit de positie van zowel het slachtoffer, de dader als de toeschouwer.

Beoogd resultaat

Minder ontkenning van discriminatie en uitsluiting, meer vertrouwen in de mogelijkheden om negatieve processen te keren en een actieve houding om ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen – waar dan ook. Het basisbudget laat weinig ruimte voor structurele mediacampagnes. In 2009 en 2010 zorgde de campagne van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor voldoende aandacht, in 2011 en later zijn nog geen landelijke campagnes gepland.

3.5. Website en Nieuwsbrief

Beschrijving activiteit

De website van Art.1 NHN is in eerste instantie informerend. Concreet, zodat mensen weten dat ze aan het juiste adres zijn. Bezoekers van de site moeten hier (snel en eenvoudig) kunnen vinden wat Art.1 NHN precies doet en moeten in vrijwel dezelfde oogopslag kunnen zien dat het bureau de mogelijkheid biedt meldingen te doen van of klachten in te dienen over discriminerend gedrag.

De website van Art.1 NHN geeft los van de mogelijkheid meldingen te doen informatie over eigen activiteiten, wetgeving, lesmateriaal, actuele ontwikkelingen en belangrijke partijen in de regio. Verder plaatst het bureau overzichten met betrekking tot specifieke thema's of maatschappelijke kwesties op de website.

Art.1 NHN geeft eens per kwartaal tevens een digitale themabrief c.q. nieuwsflits uit.

Doelgroep

Medewerkers, deelnemers en/of leden van maatschappelijke organisaties en instellingen (waaronder onderwijs, zorg en welzijn), media, overheden, organisaties van kwetsbare groepen t.a.v. discriminatie, belangenorganisaties en inwoners van de gemeenten in het werkgebied Art.1 NHN.

Doel

Bevorderen kennis en meningsvorming over aanpak en achtergronden van discriminatie.

Beoogd resultaat

Dagelijks betrouwbare, heldere informatievoorziening bieden via de website, inclusief het inzetten van een digitaal kanaal (24/7) voor het doen van meldingen of het indienen van klachten, aangevuld met een overzicht van actuele ontwikkelingen. Daarnaast viermaal per jaar gerichte informatievoorziening aan een vaste doelgroep via een digitale nieuwsbrief of nieuwsflits.

4 Niet-wettelijke taken: investeren in mentaliteit en gedrag

De wet maakt onderscheid tussen taken die gemeenten mogen en moeten doen. Registreren van discriminatie is verplicht, actieve bestrijding ervan via voorlichting en andere campagnes niet. Tegelijkertijd blijft actieve informatievoorziening meer dan noodzakelijk om discriminatie te bestrijden. De trieste werkelijkheid is dat het nog altijd nodig is mensen ervan bewust te maken hoe ingrijpend de gevolgen van discriminerend onderscheid en uitsluiting kunnen zijn. Net zo essentieel is het stimuleren van gedragsverandering, het blijven benadrukken dat discriminatie niet mag en verkeerd is, het doen van onderzoek, het initiëren van beleidsontwikkeling en het voeren van intensieve publiekscampagnes om naleving van Art.1 van de grondwet te stimuleren. Omdat dit allemaal niet onder de wettelijke taak valt van gemeenten, krijgen zij hiervoor vanuit Den Haag geen geld. Activiteiten op dit punt betalen zij uit eigen middelen. Maar daar krijgen zij wél wat voor terug. Want voorlopers onderscheiden zich hier in positieve zin van de achterblijvers.

Gemeenten bevorderen door deze cofinanciering actief de mogelijkheden om te voorkomen dat burgers en organisaties waarmee ze samenwerken discrimineren. Dat ze de soms lastige opgave om groepen en gemeenschappen te verenigen met elkaar oefenen en bewaken. Iedere Nederlander heeft tenslotte het recht om volwaardig mee te doen op de arbeidsmarkt en aan het sociaal cultureel leven. Evenzeer mag hij aanspraak maken op een kwalitatieve woonomgeving. Maar daar moet hij zelf ook wat voor doen.

Zijn die activiteiten nou nodig? Ja! Want uitsluiting wordt anno 2010 nog altijd gezien als een probleem van de groepen die het overkomt, niet als onderdeel van verantwoord burgerschap, correct bestuur of fatsoenlijke klantbehandeling. Artikel 1 van de grondwet levert gemeenten, verenigingen, maatschappelijke organisaties, burgers talloze kansen om zich positief te onderscheiden. Het is alleen zaak die kansen te benutten.

Art.1 NHN streeft vanuit efficiencyoverwegingen naar maximale bundeling van activiteiten in de cofinanciering. Tegelijkertijd wil Art.1 NHN tegemoet komen aan de wens van individuele (subsidieverlenende) gemeenten eigen prioriteiten te stellen, waarbij onderzoek soms voorrang krijgt boven een publiekscampagne. Hierbij geldt overigens dat de praktijk dagelijks aantoont dat het gemeentelijke niveau soms te kleinschalig is.

Mensen met een beperking, slachtoffers van racisme en andere vormen van uitsluiting organiseren zich steeds vaker op regionaal niveau. Werkgevers en maatschappelijke organisaties doen hetzelfde. De drie subregio's (Noordkop, West Friesland, Noord-Kennemerland) zijn soms een adequate schaal, voor andere knelpunten is een aanpak in groter regionaal verband een mogelijkheid.

De activiteiten die hierna aan de orde komen, heeft Art.1 NHN gebaseerd op al geformuleerde aandachtsgebieden. Art.1 NHN stelt zich in deze kwesties op als faciliterende organisatie. Doel is slachtoffers, daders en toeschouwers van discriminatie en uitsluiting te helpen, zodat zij geschillen en verschillen met elkaar overbruggen en mogelijkheden en overeenkomsten de toon zetten.

Opdrachtgevers kunnen gemeenten zijn, maar ook maatschappelijke organisaties. Voor beide geldt dat ze zich kunnen onderscheiden. Specifiek voor gemeenten geldt dat zij vanuit de wetgeving nu al meer moeten waken over de duurzaamheid van producten en diensten die zij aanschaffen. Wat let hen ook mee te wegen hoe hun zakenpartners en subsidierelaties omgaan met Art.1 van de Grondwet?

4.1 Veilig naar school

Beschrijving activiteit

Veilig naar school. Het klinkt zo vanzelfsprekend. Maar dat is het allerm minst. Jongeren krijgen bij het ontdekken van hun seksuele voorkeur tussen twaalf en zestien jaar regelmatig te maken met uitsluiting, discriminatie en pesterijen. Hierdoor isoleren ze zichzelf en ontwikkelen ze depressies, die regelmatig leiden tot een zelfmoordpoging. De cijfers in dit verband liggen driemaal hoger. Er zijn ook andere gronden waarop leerlingen elkaar uitsluiten en een veilig leer- en werkklimaat op school verhinderen.

Bijna alle scholen in de regio Noord Holland Noord hebben het protocol “Veilig naar School” of “Gay is OK” ondertekend. Maar de inspanningen om signalen van uitsluiting te bewaken, zijn vaak niet structureel opgenomen in het onderwijsprogramma of de sociaal-culturele activiteiten van de scholen. Jongeren die vermoeden dat ze afwijken van de heteroseksuele norm hebben niet alleen behoeften aan rolmodellen, maar ook aan actieve ondersteuning van hun ouders, hun vriendenkring en leerkrachten (in hun verantwoordelijkheid voor het leefklimaat op de school). Hetzelfde geldt voor jongeren die op andere oneigenlijke gronden worden uitgesloten van onderwijskansen, stages en sociaal-culturele activiteiten op school. Ten aanzien van deze groep jongeren is minder bekend over de effecten van uitsluiting. Het is wel aangetoond dat jongeren met een andere etnische achtergrond minder kansen hebben op stages en banen. En dat kinderen vanwege van hun huidskleur vreselijk kunnen worden gepest. De ervaring leert dat kinderen met een beperking geringe kansen krijgen om zich te scholen en op te groeien met hun buurtgenoten.

Art.1 NHN heeft een uitgebreid voorlichtingsprogramma ontwikkeld voor de groepen 7 en 8 van de basisschool en beschikt over een uitgebreid klassikaal en projectmatig aanbod voor het voortgezet onderwijs. Scholen in de gemeenten die deelnemen aan de

cofinanciering kunnen hiervan gebruik maken zolang er ruimte is binnen het gemeentelijke budget. Scholen waarvan gemeenten de activiteiten niet vergoeden kunnen deze zelf of met ondersteuning van een sponsor inkopen.

Art.1 NHN werkt samen met andere aanbieders van maatschappelijke vorming om het thema discriminatie te integreren in verantwoord burgerschap. Als gevolg hiervan informeren de voorlichters tijdens voorlichtingsactiviteiten actief bij leerlingen, docenten, bestuurders en ouders naar hun veiligheidbeleving en naar mogelijke verbeterpunten in het veiligheidsbeleid van de betreffende school.

Doelgroep

Leerlingen, docenten, bestuurders en ouders.

Doel

Onderwijs dat jongeren bewust maakt van uitsluitingprocessen en hen actief gedragsalternatieven aanbiedt. Jongeren vanuit zelf ervaren knelpunten de waarden van goed burgerschap bijbrengen. Een veilig leer- en werkklimaat op alle scholen.

Beoogd resultaat

Scholen zover brengen dat zij structurele aandacht voor discriminatie als kans zien om leerlingen te laten oefenen met rechten en plichten in het kader van goed burgerschap. Leerlingen ervan bewust maken dat gelijkheid in diversiteit leidt tot een kwalitatief aantrekkelijke samenleving, zowel op lokale als globale schaal. De schoolgemeenschap opwaarderen tot plaats waar jongeren het burgerschap van de toekomst ontwikkelen. Directies en vertrouwenspersonen registreren discriminatie en andere knelpunten en voeren gericht beleid op basis van vastgestelde feiten. Zij ontkennen niet langer de werkelijkheid die door scholieren wordt ervaren als “onveilig” en “bedreigend”.

4.2. Sport, ontspanning, evenementen en burgerparticipatie voor iedereen

Beschrijving activiteit

Een gemeente wint aan leefbaarheid als alle inwoners kunnen deelnemen aan sportactiviteiten, ontspanning en evenementen en kunnen meedoen aan het vormgeven van hun woonomgeving.

De meeste inwoners en bestuurders hebben die intentie, maar vaak groeit het aanbod niet mee met de wijzigende samenstelling van de bevolking. Zo richten sommige gemeenten zich op een sportaanbod voor jongeren, terwijl de woonomgeving vergrijsst. Waarom seizoenarbeiders niet betrekken bij de sportactiviteiten en andere evenementen in hun (economische én sociale) gemeenschap? Homoseksuele sporters worden vaak

nog uitgesloten van reguliere voorzieningen. Door de diversiteit in behoeften tijdig te onderkennen, kunnen bestuurders de kansen benutten die zich voordoen om groepen in hun gemeenschap bijeen te brengen. Traditie en vernieuwing vormen hier in combinatie de dynamiek van een gemeenschap.

Art.1 NHN heeft een uitgebreid voorlichtingsprogramma voor bestuurders, vrijwilligers en medewerkers van organisaties om de diversiteit van behoeften te onderkennen en in te spelen op nieuw aanbod. De medewerkers van Art.1 NHN hebben de ervaring om bij onderkende en niet-onderkende fricties het proces in positieve zin om te buigen. Dit kan door het initiëren van dialoog en debat en via aanvullend onderzoek om het proces inzichtelijker te maken. Art.1 NHN werkt hier samen met het Sociaal Cultureel Werk en andere maatschappelijke organisaties om het thema discriminatie en uitsluiting te integreren in de bestaande processen binnen de diverse lokale gemeenschappen. Naast de voorlichters informeren consulenten Klachtbehandeling en onderzoekers actief naar de ervaren en verzwegen knelpunten, naar de oplossingsmogelijkheden van de betreffende gemeenschap. Doel hiervan is de betreffende organisaties te stimuleren aandacht voor in- en uitsluiting structureel te 'organiseren' in de beleidsontwikkelingen en evaluaties. Onderzoek heeft aangetoond dat sportverenigingen en andere organisaties de meldingsplicht bij knelpunten negeren en daardoor problemen onnodig continueren.

Doelgroep

Bestuurders en vrijwilligers van door gemeenten gesubsidieerde organisaties en van instellingen die afhankelijk zijn van een gemeentelijke vergunning voor het inrichten van hun activiteiten. In gemeenten die hebben gekozen voor cofinanciering kan Art.1 NHN de begeleiding gratis aanbieden, zolang het past in de geformuleerde opdrachten. Daarbuiten biedt Art.1 NHN de ondersteuning aan op basis van een incidentele begroting.

Doel

Uitsluitingprocessen voorkomen door tijdig in te spelen op veranderende behoeften of het ondersteunen van aanvragers ten aanzien van nog niet bestaand lokaal aanbod. Aanvragers en aanbieders laten ervaren dat fricties zijn om te buigen in productieve maatschappelijke processen.

Beoogd resultaat

Woonplezier plaatsen in het perspectief van een lokale samenleving die ruimte biedt aan diversiteit. Fricties binnen organisaties worden niet langer ontkend, maar geagendeerd en meegenomen als aandachtspunten in de bijsturing van het beleid van maatschappelijke verenigingen en organisaties. Een evenwicht tussen het onderhouden

van tradities en het inspelen op behoeften aan maatschappelijke vernieuwing. Burgers meer inzicht geven in de samenhang tussen burgerrechten en plichten.

4.3 Gezondheid en welzijn met aandacht voor de diversiteit van cliënten

Beschrijving activiteit

Instellingen moeten bij de intake van nieuwe cliënten nadrukkelijker (leren) uitstralen dat aandacht vragen voor specifieke knelpunten op basis van handicap, leeftijd, ras of afkomst, seksuele diversiteit, godsdienst, levensovertuiging, politieke voorkeur, geslacht, of andere gronden bespreekbaar is. Dat vindt Art.1 NHN.

Lokale aanbieders van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen krijgen tot nu toe, niet altijd ten onrechte, het verwijt specifieke knelpunten van bepaalde groepen niet te onderkennen. Slechts als leden van een minderheidsgroep in voldoende aantallen zijn om met elkaar alsnog aandacht te vragen voor hun specifieke kwesties, zijn instellingen incidenteel nog wel bereid daar naar te luisteren.

Daar kunnen deze instellingen iets aan doen. Zo kunnen bestuurders en medewerkers tijdens evaluaties van hun functioneren gericht aandacht besteden aan processen van in- en uitsluiting tussen dienstverleners en cliënten en tussen cliënten onderling. Voor die jaarlijkse evaluaties kunnen de voorzieningen binnen gemeenten met cofinanciering een beroep doen op de consulenten klachtbehandeling, de voorlichters en onderzoekers van Art.1 NHN. De voorlichters kunnen activiteiten ontwikkelen voor een specifieke organisatie of de voorlichting bundelen voor specifieke medewerkers of cliënten van verschillende organisaties.

Doelgroep

Bestuurders, medewerkers, vrijwilligers en cliënten van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen die subsidies ontvangen van de gemeenten voor het inrichten van hun activiteiten, of die incidentele subsidies ontvangen om gericht aandacht te hebben voor processen van in- en uitsluiting binnen hun organisatie. Ook organisaties die discriminatie willen voorkomen en diversiteit stimuleren zijn vaak gebaat bij externe begeleiding. Een onafhankelijke partij kan onbewuste processen blootleggen en helpen structurele processen in te bouwen om de organisatie bij te sturen vanuit het perspectief van zowel daders, toeschouwers als slachtoffers.

Doel

Structureel aandacht besteden aan het tegengaan van uitsluiting binnen werkprocessen, voor de juiste inrichting hiervan én het toepassen van een cyclische evaluatie.

Beoogd resultaat

Bestuurders, medewerkers, cliënten en vrijwilligers ontkennen niet langer processen van uitsluiting, maar integreren het tegengaan van deze processen in evaluatiecycli en signalering- en klachtprocedures. Zij werken actief aan een dienstverlening die oog heeft van de verschillen in hun personeel- en cliëntenbestand.

4.4. Onderzoek naar specifieke knelpunten in de regio Noord Holland Noord

Onderzoek in 2007 heeft aangetoond dat 30 procent van de bevolking in Noord Holland Noord weleens discriminatie ervaart, maar slechts 1 procent bereid is tot aangifte. Mensen denken dat het melden en werk maken van discriminatie weinig oplevert. Dat is een misverstand. En dat betekent dat in deze regio werk aan de winkel is.

Art.1 NHN wil ervoor zorgen dat mensen weten dat het wél zinvol is om werk te maken van discriminatie. Hoewel Art.1 NHN van gemeenten nog geen specifieke vraag hiertoe heeft ontvangen, lijkt het wenselijk nader onderzoek te doen naar de kennelijk achterblijvende bereidheid gevallen van discriminatie te melden of aan te geven. Om die reden start Art.1 NHN in 2011 met het systematisch enquêteren van mensen tijdens bijeenkomsten en manifestaties om te vragen of zij wel eens zijn gediscrimineerd, of zij daar werk van hebben gemaakt en zo nee waarom niet.

Uit analyses van gedane meldingen blijkt dat mensen met een beperking in Noord-Holland Noord te weinig maatschappelijke aandacht ervaren voor de processen die hen uitsluit van arbeid en sociaal culturele activiteiten. Art 1 NHN is in overleg met MEE Noordwest-Holland en cliëntvertegenwoordigers om te kijken welk aanvullend onderzoek en welke initiatieven hier nodig zijn. Landelijk onderkennen meerdere antidiscriminatiebureaus dit knelpunt. Binnen de brancheorganisatie vindt afstemming plaats om de noodzaak tot Europees, landelijk en regionaal onderzoek nader af te stemmen.

Mensen ervaren verder vrij regelmatig discriminatie op hun woon- en werkplekken. Art.1 NHN wil werkgevers en wooncorporaties benaderen om enquêtes te mogen toevoegen aan hun eigen communicatie richting huurders en werknemers. Verder hoopt Art.1 NHN een aantal 'best practices' in de regio te kunnen benoemen als het gaat om beleid van werkgevers richting Midden en Oost-Europese werknemers. Ten aanzien van deze groep dreigt (onnodig) een herhaling van de situatie die zich bij eerdere migratiegolven voordeed: discriminatie. Laten we voorkomen dat werkgevers, uitzendbureaus en anderen die baat hebben bij arbeidsmigratie de lasten niet neerleggen bij lokale gemeenschappen.

4.5. Organiseren van debat en dialoog over actuele knelpunten

Beschrijving activiteit

Het voorkomen van discriminatie en uitsluiting kan alleen slagen als voldoende partijen in gemeenschappen met elkaar het debat en de dialoog hierover aan gaan. Daarom pleit Art.1 NHN van harte voor dit debat en deze dialoog. Om te beginnen in de vorm van lokale en regionale bijeenkomsten, die Art.1 NHN helpt organiseren.

Tijdens deze bijeenkomsten kunnen de thema's uiteenlopend zijn. Het kan gaan om discriminatie en uitsluiting en diversiteit in het algemeen, maar evenzeer om de presentatie van specifiek onderzoek of een deelprobleem. Art.1 NHN opent de bijeenkomsten met een presentatie, fysiek of digitaal. Vervolgens wordt het debat op gang geholpen. Dan kan gebeuren in organisatie- en vereniginggebouwen in de regio of via nieuwe 'social' media en digitale gemeenschappen.

"Standpunt Noord-Holland Noord" is een reeks thematische bijeenkomsten die zes keer per jaar plaatsvindt (geografisch evenwichtig gespreid) in een debatruimte in de regio. De bijeenkomsten bieden de gelegenheid voor discussie en uitwisseling van kennis, informatie en ervaringen. De bijeenkomsten worden ondersteund met een speciale website die eveneens is bedoeld om uitwisseling en debat te stimuleren (www.dikisgezellig.nl).

De input op deze website wordt waar mogelijk gebruikt om de inhoudelijke uitwerking van de thema's van de bijeenkomsten voor te bereiden. De bijeenkomsten en website vormen onderdeel van het regionale, subregionale of gemeentelijke beleid (waaronder afstemming met de gemeentelijke websites en mogelijk gemeentelijke panels discriminatiezaken). Overzichten en feitenrelazen kunnen wethouders en andere gemeentefunctionarissen ervan doordringen dat er actuele kwesties zijn die vragen om hun aandacht.

Doelgroep

Politici, bestuurders, medewerkers, vrijwilligers, burgers, maatschappelijke organisaties en ondernemers in de regio.

Doel

Betrokkenheid in de lokale gemeenschap bevorderen en vorm geven aan actief burgerschap.

Beoogd resultaat

Vanuit geboekte resultaten burgers binden aan het verder optimaliseren van de omgang met discriminatiezaken in de lokale gemeenschappen.

4.6. Iedereen doet mee en discriminatie nee: gerichte publiekscampagnes

Deze activiteit werd al genoemd bij de basisfinanciering, maar kan in gemeenten met cofinanciering worden geïntensiveerd. Gemeenten kunnen veel gericht opereren vanuit het daartoe geformuleerde beleid. Hierbij kunnen zij gebruik maken van gemeentelijke communicatiekanalen. Maar ze kunnen ook samenwerken met de landelijke overheid en de lokale en regionale media.

Art.1 NHN heeft met communicatieadviesbureau BBK Door Vriendschap Sterker nagedacht over een meerjarige communicatiestrategie die grenzen stelt aan de tolerantie. Organisaties krijgen middelen om binnen hun domein helder te maken dat discriminatie niet is toegestaan en iedereen welkom is. Een massa beïnvloeden vraagt heldere boodschappen, die intensief worden herhaald.

De campagne stelt woningcorporaties, werkgevers, gemeenten en vele andere organisaties in de gelegenheid om helder te benoemen dat zij 'NEE!' zeggen tegen discriminatie op welke grond dan ook, om zo duidelijk te maken dat zij uitgaan van correct burgerschap. Dat zij wetgeving respecteren én die normen en waarden zelf ook actief uitdragen. Dat zij niet wegstijven bij discriminatie. Dat zij optreden tegen daders. En dat zij (helpen) bouwen aan een woon- werk- ontspanningsklimaat waar verscheidenheid welkom is. Gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten kunnen binnen de cofinanciering aangeven welke activiteiten zij prioriteit geven.

Het bestrijden van discriminatie is een zaak van de burgemeester, de wethouders, ambtenaren, alle burgers en bestuurders van verenigingen of stichtingen in het bijzonder. Zij moeten telkens weer toelichten en aantonen dat een samenleving met respect naar iedereen zoveel leefbaarder is voor iedereen.

Beschrijving activiteit

Naast het beschikbaar stellen van campagnemiddelen definieert Art.1 NHN met de cofinanciering gemeenten jaarlijks actuele onderwerpen c.q. ontwikkelingen en levert door het publiceren van opiniestukken een bijdrage aan het (lokale en regionale) debat over de aanpak van discriminatie en het bevorderen van gelijke behandeling.

Doelgroep

De activiteiten richten zich op de lokale overheid en politiek, de politie Noord-Holland Noord, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, arbeids- en onderwijsinstellingen,

werkgevers- en werknemersorganisaties, brancheorganisaties, welzijnsorganisaties, rechtshulpverlening, belangenorganisaties en de inwoners van de regio.

Doel

Informeren over achtergronden en ontwikkelingen op het gebied van de aanpak van discriminatie en het bevorderen van gelijke behandeling en het bevorderen van meningsvorming hierover.

Beoogd resultaat

Publicatie van factsheets en opiniestukken op de website van Art.1 NHN. De factsheets en opiniestukken worden via de digitale nieuwsbrief eens per kwartaal extra onder de aandacht gebracht. De opiniestukken worden tevens aangeboden aan de regionale en/of landelijke media.

5. Naar meer expertise tegen een betaalbare prijs

Het bestuur en de medewerkers van Art.1 NHN realiseren zich dat gemeenten de komende jaren intensief moeten bezuinigen en doen er alles aan om de zelfredzaamheid van de lokale samenleving met minimale middelen te vergroten.

Voor de verdere uitbouw van de activiteiten wordt de al 26 jaar lang bestaande landelijke samenwerking verder geïntensiveerd. Met andere antidiscriminatiebureaus wordt samenwerking verkend om de overhead te verlagen en de kwaliteit van de dienstverlening te maximaliseren. Tegelijkertijd kijkt Art.1 NHN samen met lokale organisaties naar optimalisering van de samenwerking.

Te denken valt hierbij aan intensievere samenwerking met het sociaal cultureel werk, dat in de regel kan bogen op goede netwerken in de lokale gemeenschappen. Art.1 NHN kan hieraan gericht expertise koppelen. Verder kan Art.1 NHN zelfhulpgroepen faciliteren om de leden actief te ondersteunen in hun weerbaarheid tegen discriminatie en in de continuïteit van dit aanbod waar vrijwilligers en professionals gericht samenwerken. Gemeenten subsidiëren Slachtofferhulp en andere organisaties en initiatieven om burgers die overlast veroorzaken te motiveren tot ander gedrag. Art.1 NHN is bereid om met deze organisaties te kijken naar efficiencywinst.

Een klankbordgroep van inwoners met lokaal bestuurlijke ervaring, kan bij een meer gecentraliseerde expertise waken over de regionale verankering.